האשה נקנית פרק ראשון קידושין

יציאה דכוותה קא ממעט. פי' ר"ת יליאת אמה העבריה מאדון עת נעורים אף כאן נערה מיהו קונין לא משמע כלל שהוא צריך ללמוד דביום נערות מיירי אלא מנלן דכסף דאביה הוי ונראה לפרש יציאה לכוותה כגון כרשות אדון אם היה שם כסף אז היה נותן לאדון יציאה ממנו כמו כן כאן שם כסף ביציאתה מרשות אב דאביה הוי וכן משמע לשון [1]הקושיא: **זרע** פסול מנין. תומר ר"י זרע זרעה פסול קאמר דהא כיון שנבעלה לפסול לה פסלה מן הכהונה[2] ולא תאכל עוד בתרומה[3] הילכך ליכא לפרס זרע פסול ממש אלא זרע זרעה[4]: **בא** זה וליימד על זה. פירוש אי לא כתב אלא חד הוי מוקמי ליה בנערה יותר דהיינו בנערות וא"ת ולמה לי ויצאה חנם ללמוד על אין כסף הא ע"כ לא הוה מצינן לאוקמי אין כסף בבגרות אלא בנערות דהא מייתי דרשינן לעיל אבל יש כסף לאדון אחר ומאן ניהו אב וממאי דדרשינן הכי [5]דתניא [2]זרע אין לה אין לי אלא זרעה זרע זרעה מנין ת"ל זרע אין לה [3]עיין לה ואין לי אלא זרע כשר [6]זרע פסול מנין ת"ל זרע אין לה [7]עיין לה והא אפיקתיה לזרע זרעה זרע זרעה לא איצטריך קרא [8]דבני בנים הרי הן כבנים כי איצטריך קרא לזרע פסול ותנא גופיה מנליה דדריש הכי אמרי כתיב [3]מאן בלעם [4]ומאן יבמי דלא כתיב בהו יו"ד והכא כתיב ביה יו"ד ש"מ לדרשא הוא דאתא ואיצטריך למכתב קידושיה לאביה ואיצטריך למכתב מעשה ידיה לאביה דאי כתב רחמנא קידושיה לאביה הוה אמינא משום דלא טרחא בהו אבל מעשה ידיה דקא טרחא בהו אימא דידה הוו ואי אשמעינן מעשה ידיה [9]דקא מתזנא מיניה אבל קידושיה דמעלמא קאתי לה אימא דידה הוו צריכא: גופא ויצאה חנם אלו ימי בגרות אין כסף אלו ימי נערות ולכתוב רחמנא נערות ולא בעי בגרות אמר רבה בא זה ולמד על זה מידי דהוה אתושב ושכיר דתניא [10]תושב זה קנוי קנין עולם שכיר זה קנוי קנין שנים יאמר תושב ולא יאמר שכיר ואני אומר קנוי קנין עולם אינו אוכל קנוי קנין שנים לא כ"ש אילו כן הייתי אומר תושב זה קנוי קנין שנים אבל קנוי קנין עולם אוכל בא שכיר ולימד על תושב שאע"פ שקנוי קנין עולם אינו אוכל א"ל אביי מי דמי התם תרי גופי נינהו דכי נמי כתב רחמנא תושב נרצע לא יאכל והדר כתב אידך הוה שכיר מילתא דאתיא בק"ו [11]ומילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא אלא הכא חד גופא היא כי נפקא לה בנערות בגרות מאי בעיא גביה אלא אמר אביי לא נצרכה אלא לבגר דאילונית סד"א בנערות תיפוק בבגרות לא תיפוק קמ"ל מתקיף לה מר בר רב אשי ולאו ק"ו הוא ומה סימנין שאין מוציאין מרשות אב מוציאין מרשות אדון בגרות שמוציאה מרשות אב אינו דין שמוציאה מרשות אדון אלא אמר מר בר רב אשי לא נצרכה אלא [12]לעיקר זבינא דאילונית סד"א [13]דאתיא סימני נערות הוי זבינא דלא אתיא סימני נערות לא הוי זבינה זבינא קמ"ל

יציאה דכוותה קא ממעט והא לא דמיא האי יציאה להאי יציאה התם נפקא לה מרשות אדון לגמרי והכא אכתי מיחסרא מסירה לחופה בהפרת נדרים מיהא נפקא לה מרשותיה דתנן[6] [1]נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה והאי [2]ויצאה חנם להכי הוא דאתא הא מבעי ליה לכדתניא דתניא ויצאה חנם אלו ימי בגרות אין כסף [3]אלו ימי נערות אמר רבינא אם כן לימא קרא אן כסף מאי אין כסף אין כסף לאדון זה אבל יש כסף לאדון אחר ומאן ניהו אב וממאי דדרשינן הכי [5]דתניא [2]זרע אין לה אין לי אלא זרעה זרע זרעה מנין ת"ל זרע אין לה [3]עיין לה ואין לי אלא זרע כשר [6]זרע פסול מנין ת"ל זרע אין לה [7]עיין לה והא אפיקתיה לזרע זרעה זרע זרעה לא איצטריך קרא [8]דבני בנים הרי הן כבנים כי איצטריך קרא לזרע פסול ותנא גופיה מנליה דדריש הכי אמרי כתיב [3]מאן בלעם [4]ומאן יבמי דלא כתיב בהו יו"ד והכא כתיב ביה יו"ד ש"מ לדרשא הוא דאתא ואיצטריך למכתב קידושיה לאביה ואיצטריך למכתב מעשה ידיה לאביה דאי כתב רחמנא קידושיה לאביה הוה אמינא משום דלא טרחא בהו אבל מעשה ידיה דקא טרחא בהו אימא דידה הוו ואי אשמעינן מעשה ידיה [9]דקא מתזנא מיניה אבל קידושיה דמעלמא קאתי לה אימא דידה הוו צריכא: גופא ויצאה חנם אלו ימי בגרות אין כסף אלו ימי נערות ולכתוב רחמנא נערות ולא בעי בגרות אמר רבה בא זה ולמד על זה מידי דהוה אתושב ושכיר דתניא [10]תושב זה קנוי קנין עולם שכיר זה קנוי קנין שנים יאמר תושב ולא יאמר שכיר ואני אומר קנוי קנין עולם אינו אוכל קנוי קנין שנים לא כ"ש אילו כן הייתי אומר תושב זה קנוי קנין שנים אבל קנוי קנין עולם אוכל בא שכיר ולימד על תושב שאע"פ שקנוי קנין עולם אינו אוכל א"ל אביי מי דמי התם תרי גופי נינהו דכי נמי כתב רחמנא תושב נרצע לא יאכל והדר כתב אידך הוה שכיר מילתא דאתיא בק"ו [11]ומילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא אלא הכא חד גופא היא כי נפקא לה בנערות בגרות מאי בעיא גביה אלא אמר אביי לא נצרכה אלא לבגר דאילונית סד"א בנערות תיפוק בבגרות לא תיפוק קמ"ל מתקיף לה מר בר רב אשי ולאו ק"ו הוא ומה סימנין שאין מוציאין מרשות אב מוציאין מרשות אדון בגרות שמוציאה מרשות אב אינו דין שמוציאה מרשות אדון אלא אמר מר בר רב אשי לא נצרכה אלא [12]לעיקר זבינא דאילונית סד"א [13]דאתיא סימני נערות הוי זבינא דלא אתיא סימני נערות לא הוי זבינה זבינא קמ"ל

יליאה דכוותה קא ממעט. יליאת אירוסין דומיא דיליאת אמה ממעט מדין אמה ולמימר דיש כסף כה ומה יליאת אמה העבריה אין כסף לאדון דנפקא מרשותיה קאמר קרא אף מיעוט דיש כסף דקא דייק ליליאת אירוסין יש כסף לי אליאה היאמנו קאמר והיינו

אם: והא לא דמיא. יליאת אירוסין ליליאת אמה והיכי קאמרת דיליאת אירוסין אתי למעוטי הא לאו דכוותה היא דאכתי לא נפקא מרשותיה דאב למעשה ידיה ולירושתה עד שתכנס לחופה[9]: **בהפרת נדרים מיהא נפקא ליה מרשותיה.** שאינו יכול להפר לבנו: **ויצאה חנם.** ולא פירש ממי תנא: **אלו ימי בגרות.** שהיא משמנה מנערות לגיות בוגרת: **אין כסף.** אלא דבר אחר מוליאה אלו ימי נערות. ולקמיה פריך מכי נפקא לה בנערות בגרות מאי עבידתיה: **אין כסף.** בלא יו"ד כדכתיב מאן יבמי: **מנלן דדרשינן.** יו"ד דאין כי אתי גוונא באנפי נפשיה: **זרע אין לה אין לי.** שיעבר על בת כהן מלאכול בתרומה אלא זרעה משראל: **זרע זרעה מנין ת"ל אין לה עיין עליה.** שאם מת בנה ויש לו בן אף הוא מעכבה: **זרע פסול.** כגון ממזר: **בני בניס הרי הס כבניס.** נפקא לן במסכת יבמות בפ' הבא על יבמתו (דף סב:): **ותנא גופיה מנא ליה.** דמשמע ליה אן בלא יו"ד: **מאן בלעם.** אין בדעתו לילך עמנו: **ואיצטריך למכתב מעשה ידיה לאביה.** כדליף לעיל מאת כתו לאמה: **דקא מתזנא מיניה.** ודעתיה על מעשה ידיה דשכיחא: **דמעלמא קא אתי לה.** ולא היתה דעתו עליהם לזונה בשבילם: **כא זה ולימד על זה.** מתוך שלא פירש נערות בתקרא אלא מאיליו הוא למד שאין לנו דבר אחר לתלות [10]יליאתו בו הולכך לכתוב שניהם. דאי כתב חד הוה אמינא בגרות הוא דאשמעינן קרא אבל נערות לא תפיק לה בא מכיהו ולמד עליו על כרחך חד מייתי לנערות אתא: **מידי דהוה אתושב ושכיר. דכתיב גבי תרומה למידכם הכי: תושב.** האמור אצל תרומה תושב כהן ושכיר לא יאכל קדש[11]: **זה קנוי קנין עולם.** עבד עברי הנרצע ביד כהן ואעפ"כ אין גופו קנוי לו כשאר עבדים כנעניים לאכול בתרומה: **קנין שנים.** שלא הגיע לו עדיין שש שנים: **בא שכיר ולימד על תושב.** דעל כרחך חד מייתי לנרצע הוא דאתא ומאחר שנכתבו שניהם משמעותא דנרצע מתושב אתיא שהוא מיושב אצלו יותר מן הקנוי לשש שנים: **אפס הרי גופי ניכו.** נרצע ושאינו נרצע שני גופים הם ואפשר להיות שניהם נכיתו של כהן: **הכי נמי כתב רחמנא כו'.** כלומר ואפילו פירש הכתוב נרצע לא יאכל ואזר ופירש על שאינו נרצע ואע"פ שלא הולכך לכותבו הייתי יכול לתרץ ולומר אע"ג דהוי שכיר מילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב לה קרא לפיכך כשכתבו התם[12] י"ל בא זה ולימד על זה ואין לנו להקשות יכתוב נרצע בפירוש ולא יכתוב שכיר: **אכל הכא.** דאפקה קרא מרשותיה בנערותה לא משכחת לה אמה יוצאה בבגרות והיכי כתב לן קרא מידי דלא הוי לכתוב נערות בהדיא ומו לא: **אילונים.** אין לה סימני נערות ואשמועינן קרא שיוציאוה ימי בגרותה כשיהיה לה עשרים שנה: **שאין מוציאין מרשות אב.** כדאמרינן לעיל שמעשה ידיה לאביה: **בגרות שמוציאה מרשות אב.** דלא משכחת דאכי ליה קרא אלא נערות דכתיב (דברים כב) לאבי הנערה: **אינו דין כו'.** ולקמן פריך הא אמרן מילתא דאתיא בקל ומומר טרח וכתב לה קרא: **לא נגרכה.** קרא דבגרות אלא ללמדנו שהאילונית נמכרת בקטנותה כשאר בנות: הא

כמשמעו של זה וכל אחד מלמד על עצמו, ואי משום דאיכא למפרך נכתוב נרצע בהדיא ולא נכתוב שכיר, הוה שכיר מילתא דאתיא בק"ו. כלומר לאו משום דמשמעות היא אלא משום דאתי בק"ו ואיכא לבטויי מילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב ליה קרא, השתא דקתימי כ"ש דשכיר שניכו בא זה ולימד על זה (נבחים פב:). אילונית. דוכרניתא דלא ילדה לשון איל זכר מן הצאן (יבמות יב:).

מסורת הש"ס

א) נדרים סו: עד: יבמות כט: כתובות לט. מו:. ב) יבמות ט. ע"ש פפרא פרשת אמור פרשה ו. ג) ע' תוס' לקמן סו: ד"ה ולורשן. ד) (יבמות כב: וש"נ ותמ"ש שם על הגליון בשם הערוך ופמ"ש ר"ש רעו פי"ח). ה) יבמות ע. ב"ב קמג: ע"ש [ותיספתא דיבמות פ"ח ה"כ]. ו) [ע' תוס' גיטין מז: ד"ה ולגמלך וכו'], ז) יבמות ע. זבחים פב: פפרא פרשת אמור פרשה ד. ח) [פסחים יח: וש"נ], ט) [ל"ל דמתיא סימני נערות הוי זבינה וכיונא דלא מתיא סימני יעבי"ן], י) [יבמות כט ע"כ], כ) [ל"ל יליאתה. רש"ש], ל) [ויקרא כב], מ) [ל"ל שם רש"ש], נ) [ש נוסחין בשון הקונטרס ואין לוקח ת"מ], ס) [יבמות פח ע"א], ע) [לקמן נח ע"א וש"כ ע"ש]. פ) [לכתוביה שייך לעיל קידש ד"ה זרע. ועיין פנ"י].

תורה אור השלם

1. ואם שלש אלה לא יעשה לה וי"צאת חנם אין כסף: שמות כא יא
2. ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבה אל בית אביה כנעוריה מלחם אביה תאכל וכל זר לא יאכל בו: ויקרא כב יג
3. ויקומו שרי מואב ויבאו אל בלק ויאמרו מאן בלעם הלך עמנו:

במדבר כב יד

4. ואם לא יחפץ האיש לקחת את יבמתו ועלתה יבמתו השערה אל הזקנים ואמרה מאן יבמי להקים לאחיו שם בישראל לא אבה יבמי: דברים כה ז

מוסף תוספות

א. כדאיתא ביבמות פרק אלמנה (פח.) וכדסוכח מובת כהן. רשב"א. ב. כגון שיש לה בן כשר והלך הבן ונכבש על הערוה והוליד ממנה בן ממזר. שם. ג. דהא ר"ל דאמר לקמן בפרקין (טו.) דמיתת האב מוציאה מרשות האדון איתותב (שם בע"ב). תוס' הרא"ש. ד. בתוס' ר"ר כתוב ומנכה לה שכר פעולתה שעבדה אצלו כשכיר יום.

תוס' ר"י הזקן

דכוותה. דאדון. אין בסף לאדון זה אבל יש בסף לאחר. (אכתי מיחסרא מסירה לחופה. דאכתי) לא נפקא מרשות האב עד שתכנס לחופה. ואמה נפקא מרשות אדון לגמרי. ומשני לענין הפרת נדריה יוצאה מרשותו על ידי הקדושין דמעיקרא אב מפר ומשקדשה אינו מפר אלא בשותפות הבעל.

עין משפט נר מצוה

א מיי' פי"ח מהל' נדרים הל"ט סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רלד סעיף ה:
יא ב מיי' פי"ב מהל' עבדים הל"ה סמג עשין פג:
יב ג ד מיי' פי"ו מהל' תרומות הל' יב יג טוש"ל סימן שלא סעי"ב:
יג ה מיי' פי"ו מהל' תרומות הל"ה:
יד ו מיי' פי"ד מהל' עבדים הל"ה סמג עשין פג:
טו ז מיי' שם הל"א סמג שם:

מוסף רש"י

יציאה דכוותה קא ממעט. מה כסף דיליאת אדון לו היה התם כסף דאדון שהיא יוצאה ממנו בני מהוי, כפדיון גרעונה דתגרעת ממנו ויוצאה והמוצר נותנת לו, אף כי קאמר נמי יש כסף ביליאה אחרת, דאדון שהיא יוצאה ממנו בני מהוי ולא לגדיה, ואי אמרת לגדיה הוה לא קא ממעטי ליליאה דכותה, כך מפורש בשאלתות דרב אחאי גאון, ואמר אמעטי ליליאה דכוותה דעד עכשיו היה מיסר לבדו ועתה מיסר בשותפות עם בעלה (שם). אביה ובעלה מפירין נדריה. ואינו מוסר עד שיפרו שניהם (שם לט.). אין לה עיין עולה. מני למכתב לן ולכבי כתב לן למדרש עין עליו (יבמות כב.). בא זה ולימד על זה. אם לא נאמרו שניהם היינו אומר ויליאה חנם זו נערות לכך נאמרו שניהם שלא ליתן פתחון פה לנגעל דין לתלוק (שמות כא. יא). תושב זה קנוי קנין עולם. נרצע, שמושבו אצלו עד היובל (זבחים פב.). עבד עברי הנרצע, וכל הכתוב לגלגל שאין גופו קנוי לכהן זה שיאכלנו בתרומה בכנעני (יבמות ע.). קנין שנים. אפס עבד שיצא בשש שנים (שם). עבד עברי שפחתו לאמה כשביעית (זבחים פב.). שכיר זה קנוי קנין שנים. שיצא בשש לא הכתיב ולגלגל כאן שאין גופו קנוי לכהנים לאכול בתרומתו (ויקרא כב. י). אינו אוכל. בתרומה שאין גופו קנוי לכהן (שם). אילו כן. הלא נאמר אלא תושב. דהייתי אומר תושב זה קנוי קנין שנים. משום הכי אשמע בתרומה, לא שכיר יתירא ולימד על כרחך דהאי קרא הנרגע אמא ויכין דתרי כתרי מסתברא דתושב זה המיושב אצלו לאכול בתרומה ושכיר זה הטומר לאמה (יבמות ע.). תרי גופי נינהו. אין מהותם של זה ונינהו. אין מהותם של זה לבטויי מילתא דאתיא בק"ו טרח וכתב ליה קרא, השתא דקתימי כ"ש דשכיר שניכו בא זה ולימד על זה (זבחים פב.). אילונית. דוכרניתא דלא ילדה לשון איל זכר מן הצאן (יבמות יב.).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com